

Erken Cumhuriyet Döneminden Günümüze Okul Müzik Eğitiminde Ulusal Kimlik İnşası¹

National Identity Construction in School Music Education from the Early Republican Period to the Present

Sayfa | 2814

Zümrüt KAPLAN , Doktora Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, z.kaplan@ogr.deu.edu.tr

Mümtaz Hakan SAKAR , Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, hakan.sakar@deu.edu.tr

Geliş tarihi - Received: 4 Nisan 2023
Kabul tarihi - Accepted: 10 Kasım 2024
Yayın tarihi - Published: 28 Aralık 2024

¹ Bu makale, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Prof. Dr. Mümtaz Hakan SAKAR danışmanlığında tamamlanmış olan “Türk Modernleşmesi Sürecinde Müzik Eğitimi Politikaları ve Okul Müzik Eğitimine Yansımaları (1923- 2023)” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.
Kaplan, Z. ve Sakar, M. H. (2024). Erken cumhuriyet döneminden günümüze okul müzik eğitiminde ulusal kimlik inşası. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(3), 2814-2837.*
DOI. 10.51460/baebd.1465318

Öz. Bu çalışmada, Erken Cumhuriyet Dönemi'nden günümüze okul müzik eğitiminde ulusal kimlik inşasını incelemek amacıyla 1923-2023 yılları arasında oluşturulmuş on adet müzik dersi ilkökul-ortaokul öğretim programı ve 1923-2023 yılları arasında oluşturulmuş on yedi adet ilkökul-ortaokul müzik ders kitabı ile bir adet ilkökul-ortaokul müzik dersi öğrenci çalışma kitabı doküman analizi yöntemi ile şarkı konuları, şarkı türleri, şarkıların ezgisel yapı-ölçü yapısı, müzik kültürü uygulamaları ve çok seslilik bakımından incelenmiştir. Araştırma sonucunda Erken Cumhuriyet Dönemi'nde hazırlanan ilkökul-ortaokul müzik dersi öğretim programları ve ders kitaplarının çoğunlukla Batı müziği kültürü öğelerini içererek oluşturulduğu ve ulusal kimlik inşasının bu doğrultuda modern/Batılı kültür unsurlarına yönelik sürdürüldüğü, Erken Cumhuriyet Dönemi'nden sonra oluşturulan ilkökul-ortaokul müzik dersi öğretim programları ve ders kitaplarının yavaşça geleneksel-ulusal kültür öğelerini içererek oluşturulmaya başlandığı ve ulusal kimlik inşasının bu eksende geleneksel-ulusal kültür değerlerine yönelik sürdürüldüğü gözlemlenmiştir. Ulaşılan bulgular sonucunda Erken Cumhuriyet Dönemi'nde okul müzik eğitiminde "muasır medeniyetler seviyesine ulaşma" ideolojik söyleminin yerini "geleneksel-ulusal değerlerimizi muhafaza etmeye" bıraktığı, okul müzik eğitimi ile gerçekleşen ulusal kimlik yapılandırmasının bu söyleme göre şekillendiği ve bu ideolojik yapılandırmanın okul müzik eğitimindeki yansımalarının Erken Cumhuriyet Dönemi'nden sonra başlayıp günümüze dek aynı doğrultuda gelişerek ilerlediği çıkarımına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uluslaşma, Ulusal kimlik, Modernleşme, Okul Müzik Eğitimi.

Abstract. In this study, in order to examine the construction of national identity in school music education from the Early Republican Period to the present, ten music lesson primary-secondary school curricula and seventeen primary-secondary school music textbooks and one primary-secondary school music lesson student workbook created between 1923-2023 were examined in terms of song topics, song types, melodic structure-measure structure of songs and polyphony through document analysis method. As a result of the research, it was observed that primary-secondary school music course curricula and textbooks prepared in the Early Republican Period were mostly created by including elements of Western music culture and the construction of national identity was carried out towards modern/western cultural elements in this direction, while primary-secondary school music course curricula and textbooks created after the Early Republican Period slowly started to be created by including elements of traditional-national culture and the construction of national identity was carried out towards traditional-national cultural values on this axis. As a result of the findings, it was concluded that the ideological discourse of "reaching the level of contemporary civilizations" was replaced by "preserving our traditional-national values" in school music education in the Early Republican Era, that the national identity structuring realized through school music education was shaped according to this discourse, and that the reflections of this ideological structuring in school music education started after the Early Republican Era and progressed in the same direction until today.

Keywords: Nationalization, National identity, Modernization, School Music Education.

Extended Abstract

Introduction. A nation is a community of people who share elements such as common geography, language and historical memory. Nations can also be governed by a common political layer, so that resources in the same geographical plane can be consumed under common laws (Uzun, 2017:138-139). Nation-states continue the process of nationalization in order to ensure their sustainability. Three basic sanctions are needed in the process of nationalization. These are compulsory military service, education and the ballot box, i.e. political participation (Erözden, 1965:124). One of the most important of these sanctions is compulsory education. With compulsory education, the basic qualities of the nation, such as its language and common historical past, are taught in schools and thus the construction of national identities is realized. Thus, the sustainability of nation-states is ensured through schools. Thus, school music education is a powerful resource in the construction of national identity. For example, in the Early Republican Era, the ideological preference of the state was in parallel with westernization/modernization and supported the construction of national identity towards modern/western elements. The music education given in schools was also designed in accordance with this idea in this process. In this period, polyphony reflecting Western culture was included. In addition, in the Early Republican Period, since it was aimed to get rid of the Ottoman culture and build the dynamics of the Republic, music reflecting this traditional culture was never included in school music education.

Only after the Early Republican Period, there have been changes in the political literature of our country. In this study, primary and secondary school music curricula and music textbooks created between 1923 and 2023 were examined in terms of polyphony, song topics, song types, melodic structure and meter structure, and music culture activities in order to analyze the changes in the process. The findings are interpreted in terms of their impact on the construction of national identity by relating them to the changing parameters in the political history of our country.

Method. In this study, five primary school, one secondary school, four elementary school music course curricula, six primary school, eleven secondary school music course books and one music course elementary school student workbook used in school music education between 1923-2023 were examined by document analysis method in terms of polyphony, song topics, song types, melodic structure and meter structure and music culture activities. The findings were interpreted in terms of their impact on the construction of national identity in relation to the changing parameters in the political history of our country.

Results. As a result of the study, it was found that between 1923-1940 there were no elements of Turkish music and western music elements such as polyphony and ajör-minor structure were used, between 1940-1980 modal/modal structured melodies and folk songs containing Turkish music elements gradually started to be included, between 1980-2000 the use of modal/modal structured songs and Turkish music meter structure increased dramatically, Turkish Art Music and tonality-modality, Turkish music culture were included in the textbooks, It was observed that information about Atatürk and Music was added, transference-impersonation songs and polyphonic songs decreased, the rate of polyphony decreased to almost nothing since the 2000s, the rate of folk songs-Turkish Art Music and Turkish music culture studies increased significantly in the textbooks, the type of Turkish school song decreased, the rate of anthems increased, transference-impersonation songs

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (3), 2814-2837.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (3), 2814-2837.
Araştırma Makalesi / Research Paper

decreased and religious music was added to the textbooks, and the rate of songs about national values increased significantly in song topics.

Discussion and Conclusion. Since the Early Republican Period, there have been many major changes in the technological, social, political, etc. fields in our country and these changes have changed the qualities in the construction of national identity aimed at school music education. In the first place, the Democrat Party coming to power in 1950 and the multi-party period that started in 1946 and the military coup in 1980 had an impact on school music education and the construction of national identity in this direction. After the Early Republican Period, the discourse of "reaching the level of contemporary civilizations" gradually lost its importance. In school music education, it was aimed for students to become familiar with the traditional music of our country and accordingly to construct their national identity with these values. It has been observed that the reflections of this idea have progressed in school music education from the Early Republican Period to the present day.

Giriş

Ulus, ortak coğrafya, dil, tarihi bellek gibi unsurları paylaşan halk topluluğudur. Uluslar aynı zamanda ortak bir siyasi katman tarafından da yönetilebilmektedir ve böylece aynı coğrafi düzlemdeki kaynaklar ortak yasalar altında tüketilebilmektedir (Uzun, 2017:138-139). Ulusların ortaya çıkışı Batıda feodalizmin sona ermesiyle birlikte insanların birleştirici ortak bir öge arayışına dayanmaktadır. Bu süreçte gelişim gösteren ulus kavramı, ulusçuluk akımını oluşturarak ulus-devlet modelinin oluşmasına olanak tanımıştır. Ulus-devletler sadece aynı ulusa ait insanların değil, aynı zamanda farklı uluslara ait insanların ortak üst bir ulus bilinci paralelinde birleşmesi ve böylece ortak coğrafyada ortak siyasi yönetim doğrultusunda yaşayabilmesini mümkün kılan bir devlet formudur (Şaylan 1983, Leca 1998). Bu devlet modeli gelişip yaygınlaşarak bugün dünyamızda en fazla kullanılan devlet formu haline gelmiştir.

Ulus-devletlerde dil birliği çok önemli bir özelliktir. Bu sebeple ulus-devletlerde dilsel çeşitliliğin en aza indirgenmesi için çalışmalar yapılır. Yalnız dil birliğinin sağlanması tamamıyla uluslaşmayı sağlayacak bir unsur olamaz ve uluslaştırma süreci için üç temel yaptırıma ihtiyaç duyulur. Bunlar zorunlu askerlik, eğitim ve oy kullanmadır (Erözden,1965:124). Bu yaptırımlardan en önemlilerinden biri zorunlu eğitimidir. Zorunlu eğitim ile birlikte okullarda ulusun dili, ortak tarihi geçmişi gibi temel nitelikleri öğretilir ve bu sayede ulusal kimliklerin inşası gerçekleştirilir. Böylece ulus-devletlerin sürdürülebilirliği okullar aracılığıyla sağlanır.

Okullarda verilen müzik eğitimi bu konuda çok önemli bir rol edinmektedir. Çünkü müzik, tek başına seslerden oluşmayan, tarih, kültür gibi müzik-dışı unsurları içeren bir belleğe sahiptir. Aynı zamanda müzik bu öğeleri simgesel olarak yansıtan güçlü bir paradigmadır. Bu sebeple okullardaki müzik eğitimi her zaman devletin ideolojik yönelimi gibi dış tesirlerden etkilenen bir unsur olmuştur. Ulusal kimliğin inşasında müzik eğitiminin bu konuda etkisi olan güçlü bir kaynak olduğu düşünülmüştür. Örneğin Erken Cumhuriyet Dönemi'nde devletin ideolojik tercihi Batılılaşma/modernleşme paralelinde olmuştur ve ulusal kimliğin de modern/Batılı öğelere yönelik inşa edilmesi desteklenmiştir. Okullarda verilen müzik eğitimi de bu süreçte bu düşünceye uygun olarak tasarlanmıştır. Bu dönemde Batı kültürünü yansıtan çok seslilik ögesine yer verilmiştir. Ayrıca Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Osmanlı kültüründen sıyrılıp Cumhuriyet dinamiklerini inşa etmek hedeflendiği için bu geleneksel kültürü yansıtan müziklere okul müzik eğitiminde yer verilmemiştir.

Yalnız Erken Cumhuriyet Dönemi'nden sonra ülkemizin siyasi literatüründe Demokrat Parti'nin hakimiyeti, 1940'lı yıllardan sonra Türk ulusçuluğu fikrinin Türk-İslam sentezine göre eklenip değişmesi, 1980 yılı askeri darbesi ve 1990'larda PKK'nın etkinliğinin artması (bkz. Karakaş, 2006) gibi olaylar okul müzik eğitimi politikasında ve aynı zamanda ulusal kimlik inşasının niteliğinde değişikliklere yol açmıştır. Bu çalışmada süreç içerisinde gerçekleşen değişiklikleri analiz etmek için 1923-2023 yılları arasında oluşturulan ilkökul-ortaokul müzik dersi öğretim programları ve müzik ders-çalışma kitapları çok seslilik, şarkı konuları, şarkı türleri, ezgisel yapı ile ölçü yapısı ve Türk müziği-Batı müziği kültürü etkinlikleri açısından incelenmiştir. Elde edilen bulgular ülkemizin siyasi tarihinde değişen parametrelerle bağdaştırılarak ulusal kimliğin inşasına tesiri açısından yorumlanmıştır.

Problem cümlesi

Erken Cumhuriyet Dönemi'nden günümüze okul müzik eğitiminde ulusal kimlik inşası sürecinin 1923-2023 yılları arası ilkökul-ortaokul müzik ders kitapları ve öğretim programlarına yansımaları nasıldır?

Sayfa | 2819

Alt problemler

- 1- Okul müzik eğitiminde ulusal kimlik inşası sürecinin okul şarkılarında ezgisel yapı (tonalite-makamsallık-pentatonik yapı) ve ölçü yapısına yansımaları nasıldır?
- 2- Okul müzik eğitiminde ulusal kimlik inşası sürecinin çok sesliliğin kullanımına yansımaları nasıldır?
- 3- Okul müzik eğitiminde ulusal kimlik inşası sürecinin şarkı türleri (türkü, tekerleme, ninni vs.) kullanımına yansımaları nasıldır?
- 4- Okul müzik eğitiminde ulusal kimlik inşası sürecinin şarkı konularına yansımaları nasıldır?
- 5- Okul müzik eğitiminde ulusal kimlik inşası sürecinin müzik kültürü uygulamalarına yansımaları nasıldır?

Sınırlılıklar

Bu çalışma 1923-2023 tarihleri aralığında okul müzik eğitiminde kullanılmış beş adet ilkökul, bir adet ortaokul, dört adet ilköğretim kademesi için hazırlanan müzik dersi öğretim programı ile altı adet ilkökul, on bir adet ortaokul müzik dersi kitabı ve bir adet müzik dersi ilkökul öğrenci çalışma kitabıyla sınırlandırılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın modeli

Bu çalışmada nitel araştırma tekniklerinden doküman analizinin kullanılmıştır. Nitel araştırma, görüşme, doküman analizi ve gözlem gibi nitel veri toplama metotlarını kapsayan, doğal ortamda olayların bütünsel olarak sunulmasına göre nitel bir sürecin yer aldığı araştırma türüdür. Doküman incelemesi, araştırılması amaçlanan konuya ilişkin kavramları kapsayan yazılı dokümanların çözümlemesidir (Yıldırım & Şimşek, 2021:37,189).

Evren ve örneklem

Bu çalışmanın evreni 1923-2023 yılları arasında oluşturulmuş tüm müzik dersi öğretim programları, ders kitapları ve öğrenci çalışma kitaplarıdır. Çalışmanın örneklemini ise 1923-2023 yılları arasında oluşturulmuş on adet ilkökul-ortaokul müzik dersi öğretim programı ile yine 1923-2023 yılları arasında oluşturulan altı adet ilkökul, on bir adet ortaokul müzik ders kitabı ile bir adet ilkökul öğrenci çalışma kitabıdır. Araştırmanın örnekleminde yer alan müzik dersi öğretim programları 1923-2023 tarihleri arasında Talim Terbiye Kurulu tarafından kabul edilen tüm ilkökul-ortaokul müzik dersi öğretim programlarıdır. Yine araştırmanın örnekleminde yer alan müzik ders kitapları ve öğrenci çalışma kitapları 1923-2023 yılları arasında yazılan Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 3'ü okutulması Kaplan, Z. ve Sakar, M. H. (2024). Erken cumhuriyet döneminden günümüze okul müzik eğitiminde ulusal kimlik inşası. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(3), 2814-2837.*
DOI. 10.51460/baebd.1465318

tavsiye edilmiş, 15'i örgün eğitimde ders ve çalışma kitabı olarak okutulması kabul edilmiş olan kitaplardır. Araştırmada kullanılan müzik ders ve çalışma kitapları, herhangi bir tarih dilimine yığılma olmadan, 5-10 sene gibi aralıklarla yazılan kitaplar olmasına dikkat edilerek seçilmiştir. Aşağıdaki tablolarda incelenen programlar ve kitapların seneleri, isimleri, kademeleri gibi bilgiler verilmiştir.

Tablo 1.

1923-2023 Yılları arasında oluşturulan ve incelenen ilkokul-ortaokul müzik dersi öğretim programları

Seneler	Program İsimleri
1924	İlk mekteplerin Müfredat Programı
1926	İlk mekteplerin Müfredat Programı
1936	İlkokul Müzik Dersi Öğretim Programı
1948	İlkokul Müzik Dersi Öğretim Programı
1968	İlkokul Müzik Dersi Öğretim Programı
1986	Ortaokul-lise Müzik Dersi Öğretim Programı
1994	İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı
2006	İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı
2017	İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı
2018	İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı

Tablo 2.

1923-2023 Yılları arasında oluşturulan ve incelen ilkokul-ortaokul müzik ders kitapları

Seneler	Kitapların İsimleri	Yazarlar	İlkokul/Ortaokul
1927	İlk mekteplere Çocuk Şarkıları	Cemal Rasim	İlkokul
1928	Necati Bey ve Notalı Yeni Çocuk Şarkıları	Necati Bey	İlkokul
1943	Ortaokul Müzik Kitabı	Ferit Hilmi Atrek	Ortaokul
1954	Orta Müzik-1	Faik Canselen	Ortaokul
1957	Orta Müzik-2	Faik Canselen	Ortaokul
1961	Ortaokullarda Müzik Eğitimi 3	Veysel Arseven	Ortaokul
1963	İlkokullarda Müzik	Mehmet Hulusi Öktem	İlkokul
1967	Şarkılarla Müzik Eğitimi Ortaokul 1-2-3	Ziya Aydınant-Saip Egüz	Ortaokul
1977	İlkokulda Müzik eğitimi	Ziya Aydınant-Saip Egüz	İlkokul
1987	Türkü ve Şarkılarla Yeni Müzik Eğitimi-Ortaokul	Ziya Aydınant-Saip Egüz	Ortaokul
1992	Hayat Kaynağımız Müzik Ortaokul 1-2-3	Salih Aydoğan	Ortaokul
1994	İlköğretim Müzik-5	Sevim-Şinasi Aydın	Ortaokul
1997	Şarkılarla ve Türkülerle Temel Müzik Eğitimi	Muammer Sun	İlkokul
2001	İlköğretim Müzik Ders Kitabı-4	Salih Aydoğan	İlkokul

2006	İlköğretim Müzik Ders Kitabı-7	Kadir Karkın-Ö. Faruk Yurtoğlu-Ülkü Akkuş Neşem Yaşar-Metin	Ortaokul
2014	İlköğretim Müzik Öğrenci Çalışma Kitabı-4	Çelik-B. Arda Şendağ Zülküf Baştürk-Pınar	İlkokul
2018	Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Müzik Ders Kitabı-7	Candan-Ali Gönül-M. Öztürk-H. Tezcan	Ortaokul
2022	Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Müzik Ders Kitabı-7	Selçuk Yakışan	Ortaokul

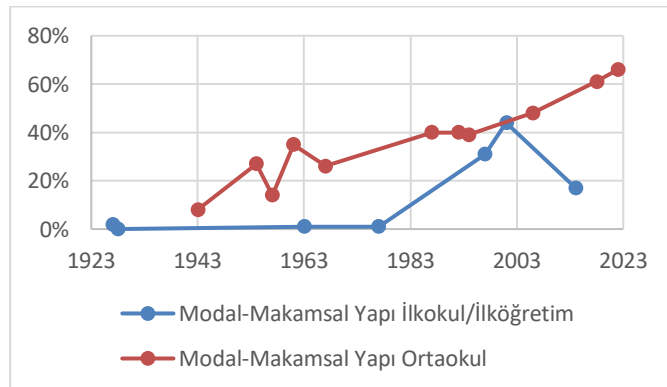
Verilerin toplanması ve analizi

Müzik ders kitaplarının analizinde, okul şarkılarına ilişkin alt problemlerdeki veriler (şarkı konuları, şarkı türleri vs.) öncelikle ders kitaplarında incelenerek sayısal olarak not alınmış, daha sonra bu verilerin her ders kitabındaki okul şarkı sayısına göre yüzdelik olarak oranları hesaplanmış ve tarihi süreç içerisinde verilerin kullanım oranının görülebileceği şekilde grafiklere aktarılmıştır. Müzik ders kitaplarındaki müzik kültürüne ilişkin etkinlikler, yalnızca Türk müziğine ilişkin bilgiler ve tonalite-makamsal bilgilerin incelenmesinde ise kitaplarda görülen etkinlik sayısı not alınarak tarihi süreç içerisinde verilerin kullanım oranının görülebileceği şekilde grafiklere aktarılmıştır. Öğretim programlarının analizinde programlarda araştırmanın alt problemlerinde yer alan verilere ilişkin saptanan ifadeler (tonalite bilgisi, makamsal bilgi vs.) sayısal olarak not alınarak yine tarihi süreç içerisinde verilerin kullanım oranının görülebileceği şekilde grafiklere aktarılmıştır. Daha sonra hem ders kitabı hem de öğretim programlarından edinilen verilerle oluşturulan grafikler, araştırmanın alt problem (şarkı türleri vs.) başlıkları altında okul müzik eğitiminde yer alıp değişen unsurları açıklamak üzere eklenmiştir.

Bulgular

Birinci alt probleme yönelik bulgular

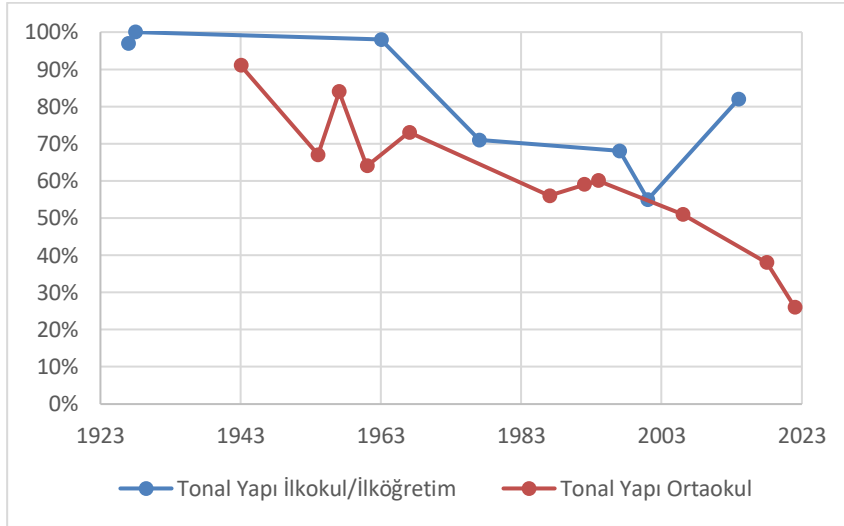
Okul müzik eğitiminde ulusal kimlik inşası sürecinin okul şarkılarındaki ezgisel yapı (tonalite-makamsallık-pentatonik yapı) ve ölçü yapısına yansımaları nasıldır?

Grafik 1. Ders kitaplarındaki modal-makamsal yapı şarkı oranı

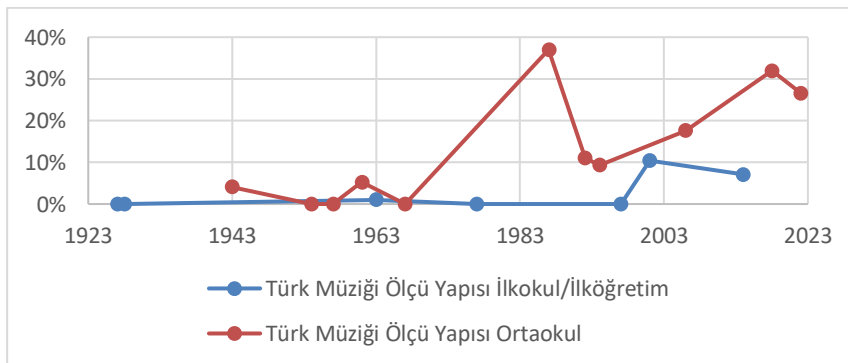
Kaplan, Z. ve Sakar, M. H. (2024). Erken cumhuriyet döneminden günümüze okul müzik eğitiminde ulusal kimlik inşası. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(3), 2814-2837.

DOI. 10.51460/baebd.1465318

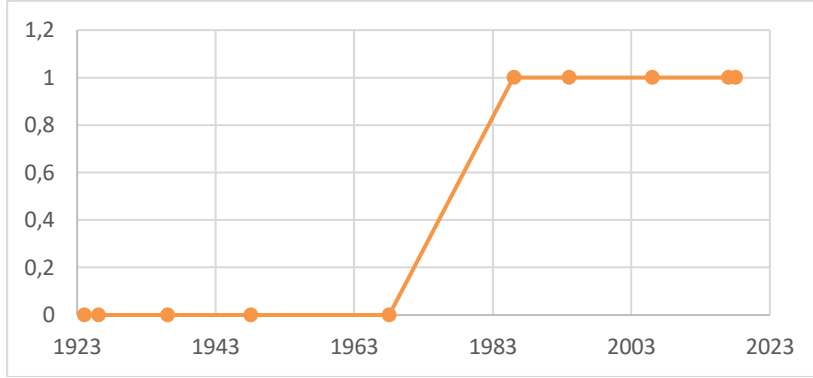
Grafik 2. Ders kitaplarındaki tonal yapıyı şarkı oranı

Yukarıdaki grafiklerde incelenen ilkököl-ortaokul müzik ders kitaplarındaki şarkıların ezgisel yapılarına ait bulgular bulunmaktadır. Grafikte sol üstteki değerler kitaplarda yer alan okul şarkısı sayısına göre modal-makamsal yapı şarkıların yüzdelik oranını belirtmektedir. Sol tarafta yüzdelik oran belirten diğer grafikler de aynı şekilde düzenlenmiştir. Grafiklerde sol tarafta yüzdelik olarak değil, sayısal olarak belirtilen veriler ise ilgili konuda saptanan sayısal veriyi belirtmektedir. Makaledeki bütün grafikler bu şekilde düzenlenmiştir. Bulgulara göre 1940 yılında ilkököl ve ortaokul müzik ders kitaplarında modal-makamsal yapı şarkılar kullanılmaya başlanmış, 1960 yılı itibariyle de bu şarkıların oranı artmaya başlamıştır. Tonal yapı şarkılar ise özellikle 2000'li yıllarla birlikte azalmıştır ve bu azalma ortaokul müzik ders kitaplarında olmuştur.

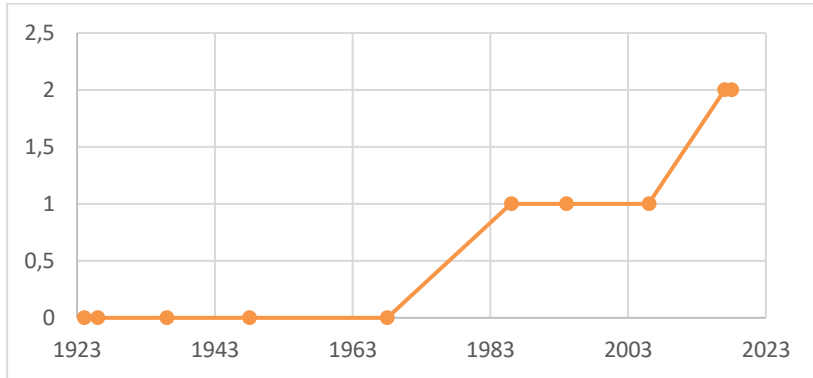

Grafik 3. Ders kitaplarındaki Türk müziği ölçü yapısındaki şarkı oranı

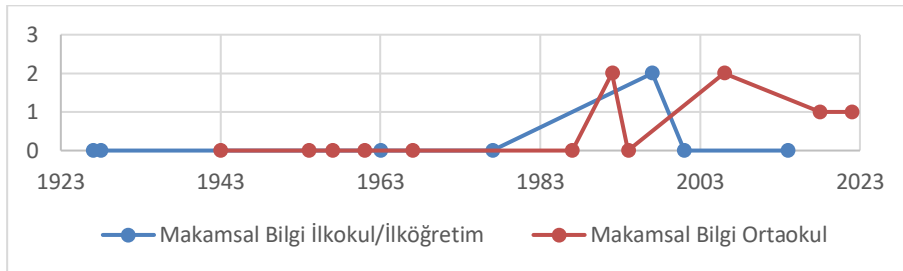
Yukarıdaki grafikte incelenen ilkököl-ortaokul müzik ders kitaplarında Türk müziği ölçü yapısı kullanımına ilişkin bulgular bulunmaktadır. Türk müziği ölçü yapısı, 5/8'lik, 9/8'lik, 10/8'lik gibi genellikle Türk müzik kültüründe kullanılan ölçü yapılarıdır. Bulgulara göre 1980'li yıllardan itibaren Türk müziği ölçü yapısı kullanımı artmaya başlamış ve günümüze dek kullanılmaya belirli bir oranda devam etmiştir.

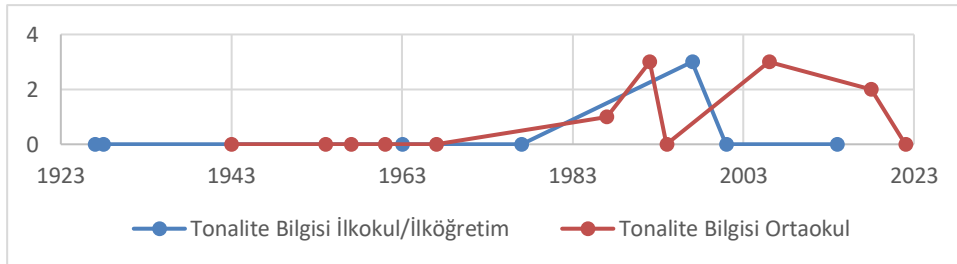
Grafik 4. Öğretim programlarında tonalite bilgisine yönelik ifadeler

Grafik 5. Öğretim programlarında makamsal bilgiye yönelik ifadeler

Grafik 6. Ders kitaplarında bulunan makamsal bilgi oranı

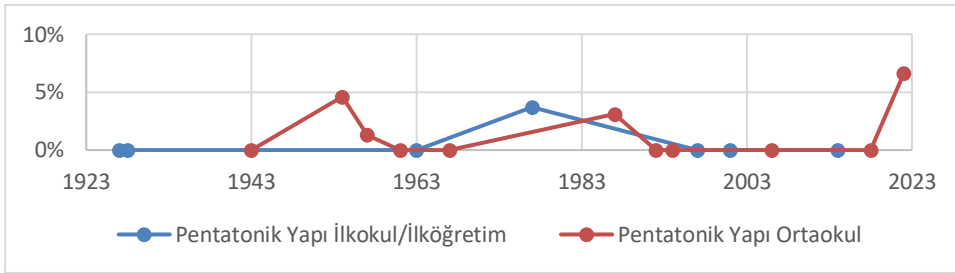

Grafik 7. Ders kitaplarında bulunan tonalite bilgisi oranı

Ders kitaplarında tonalite-makam bilgisi genellikle ortaokul kademesiyle birlikte eklendiği için ortaokul kademesindeki verileri yorumlamak daha doğru olacaktır. Yukarıdaki grafiklerde görüldüğü üzere programlarda 1980'li yıllardan itibaren tonalite-makam bilgisine yönelik ifadeler görülmüş, ders kitaplarında ise 1990'lı yıllardan itibaren tonalite-makam bilgisi eklenmiştir.

Sayfa | 2824

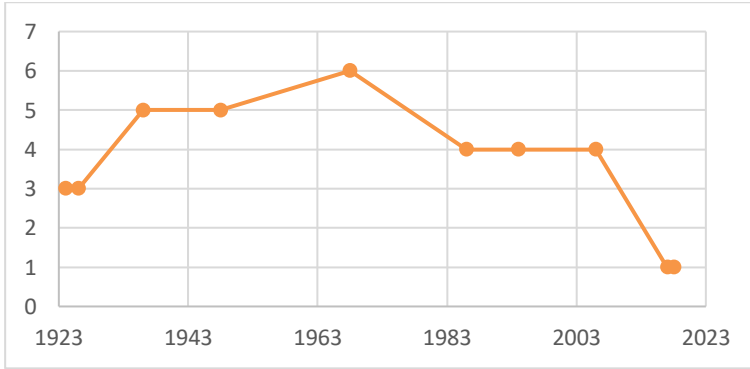

Grafik 8. Ders kitaplarındaki pentatonik yapı şarkı oranı

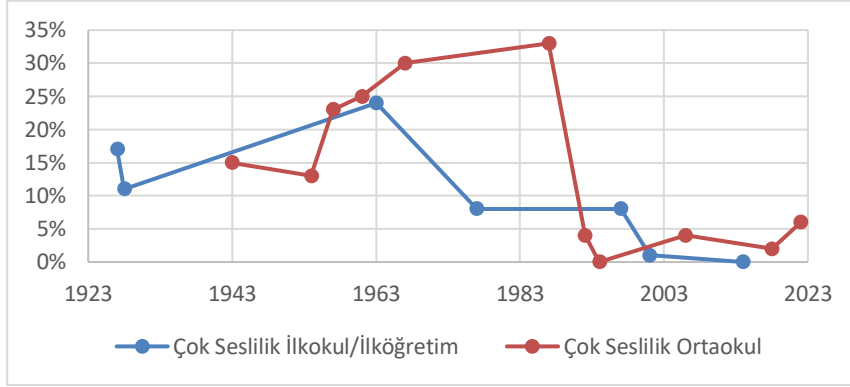
Müzikte pentatonik yapının kullanılmasına ilişkin ise çok belirgin bir bulgu görülmemiştir. 1954, 1957, 1977, 1987 ve 2022 yıllarına ait ders kitaplarında pentatonik yapı müzikler çok az bir oranda görülmüştür.

İkinci alt probleme yönelik bulgular

Okul müzik eğitiminde ulusal kimlik inşası sürecinin çok sesliliğin kullanımına yansımaları nasıldır?

Grafik 9. Öğretim programlarında çok sesliliğe ilişkin ifadeler

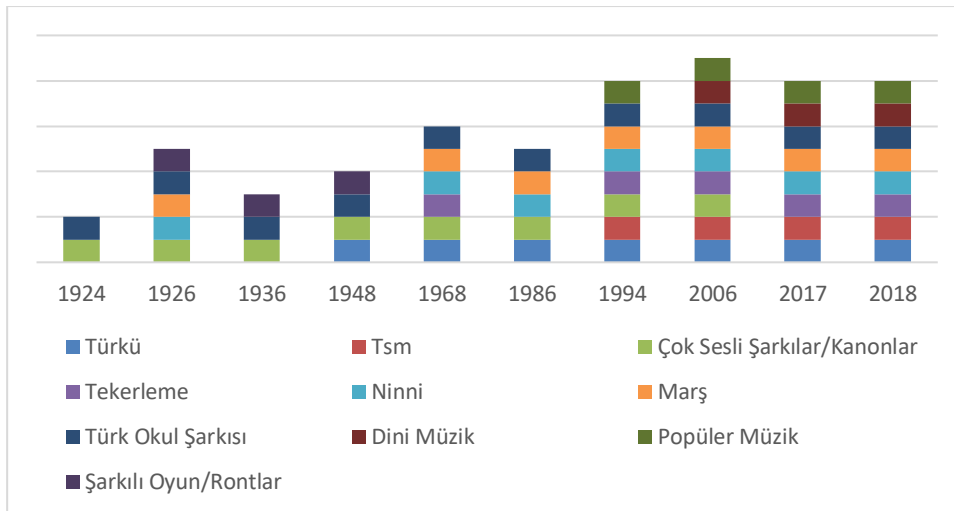

Grafik 10. Ders kitaplarındaki çok sesli şarkı oranı

Yukarıdaki grafiklerde Erken Cumhuriyet Dönemi'nden itibaren ilkökul-ortaokul öğretim programlarında çok sesliliğe ilişkin ifadeler ve ilkökul-ortaokul ders kitaplarındaki şarkılarda çok seslilik oranı görülmektedir. Grafiklerden anlaşıldığı üzere öğretim programlarında çok sesliliğe verilen yer 1960'lı yıllardan itibaren düşmeye başlamış ve bu düşüş günümüze dek sürmüştür. İncelenen son programlar olan 2017 ve 2018 öğretim programlarında ise hem ilkökul hem de ortaokul kademesinde çok seslilikle ilgili neredeyse hiçbir ifade görülmemiştir. Ders kitaplarındaki çok seslilik oranı ise 1980'li yıllardan itibaren çarpıcı bir şekilde düşmüştür. 2000'li yıllarda ise çok seslilik ders kitaplarında neredeyse hiç kullanılmamıştır.

Üçüncü alt probleme yönelik bulgular

Okul müzik eğitiminde ulusal kimlik inşası sürecinin şarkı türleri (türkü, tekerleme, ninni vs.) kullanımına yansımaları nasıldır?

Grafik 11. Öğretim programlarında haftalık şarkı türleri

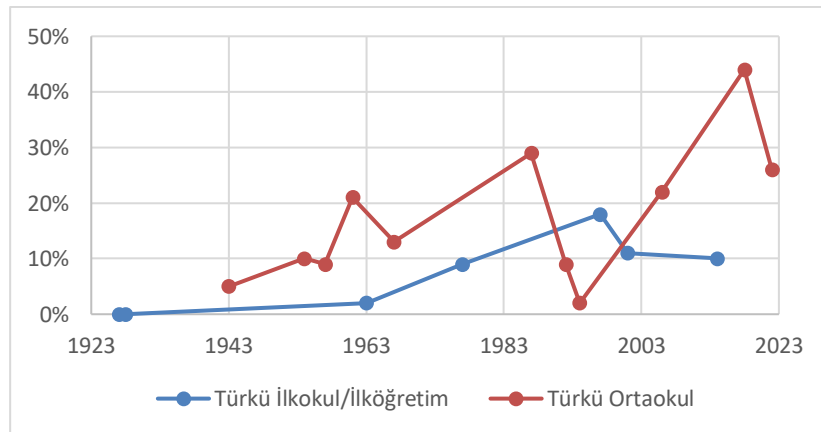

Yukarıdaki grafikte Erken Cumhuriyet Dönemi'nden itibaren ilkökul-ortaokul öğretim programlarında yer alan şarkı türleri görülmektedir. Bu şarkı türleri öğretim programlarında geçen ifadelerden hareketle eklenmiştir. Burada şarkı türlerinin oranlarına değil, yalnızca yer alıp almadıklarına değinilmiştir. Grafikte görüldüğü üzere 1948 yılına kadar Erken Cumhuriyet Dönemi'nde programlarda belirtilen şarkı türleri Türk okul şarkısı, çok sesli şarkılar/kanonlar, marş, ninni, şarkılı oyun/rontlardır. Aktarma-öykünme şarkı türünün programlarda ismen direkt aktarma şarkı olarak geçmese de özellikle Erken Cumhuriyet Dönemi'nde oluşturulan 1924, 1926 ve 1936 öğretim programlarında "garp usulü ile bestelenen şarkılara yer verilecektir" ifadesi görülmüştür. Geleneksel-ulusal değerlerimizi yansıtan türkü türüne 1948 öğretim programına kadar değinilmemiştir.

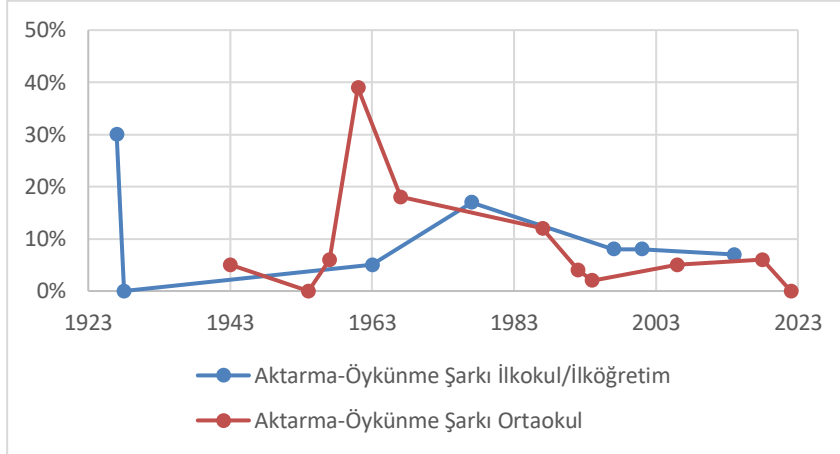
Ayrıca bu süreçte dini unsurları içeren müzikler de okul müzik eğitiminde kullanılmamıştır. Hatta bu konuyla ilişkili olarak 1926 yılı öğretim programında "ilahilerin öğretilmesi memnudur" ifadesi geçmektedir. Aynı zamanda Cumhuriyet'in ilanı ile Osmanlı kültürünü yansıtan Türk Sanat Müziğine de yer verilmemiştir. Yalnız öğretim programlarında 1994 yılından itibaren Türk Sanat Müziğine, 2006 yılından itibaren ise dini müziğe yer verildiği görülmüştür.

Ayrıca Erken Cumhuriyet Dönemi'nden günümüze öğretim programlarında belirtilen şarkı türleri genel olarak artmıştır. 1924 programında sadece iki şarkı türü varken 2018 programında bu sayı sekize çıkmıştır. Gittikçe tekerlemeler, ninniler gibi pedagojik açıdan zengin olan türler de okul müzik eğitimine eklenmiştir. Aynı zamanda 1994 yılından itibaren öğretim programlarına popüler müzikler de eklenmiştir.

İlkokul-ortaokul müzik ders kitaplarında Erken Cumhuriyet Dönemi'nden itibaren şarkı türlerinin değişimine bakıldığında 1940'lı yıllardan itibaren türkü türü okul müzik eğitiminde kullanılmaya başlanmış, bu türün oranı özellikle 1960 ve özellikle 2000'li yıllarla birlikte yüksek oranda artmaya başlamıştır.

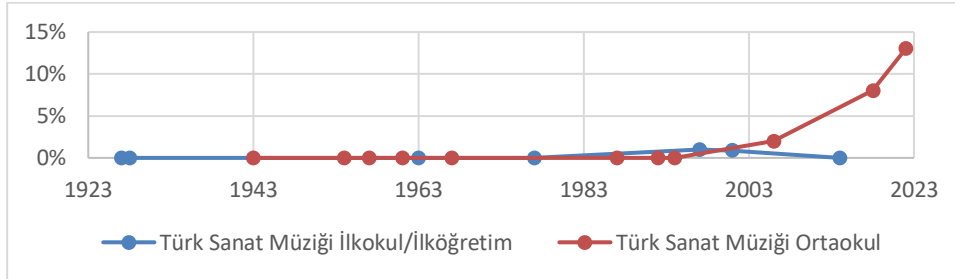

Grafik 13. Ders kitaplarındaki türkü oranı

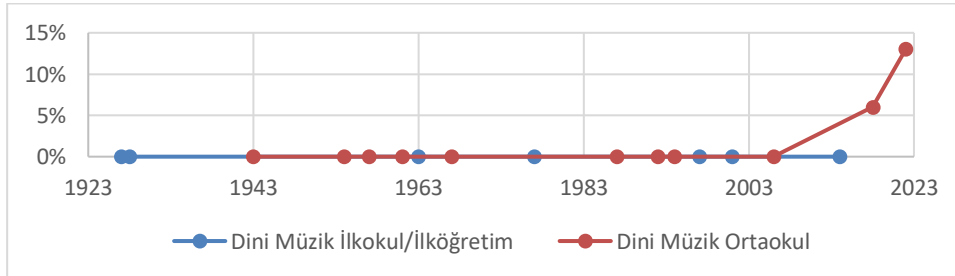

Grafik 12. Ders kitaplarındaki aktarma-öykünme şarkı oranı

Aktarma şarkılar ezgisi yabancı yalnız sözleri Türkçe olan şarkılardır. Öykünme şarkılar ise bestecilerin yabancı milletlerin müziklerine öykünerek oluşturdukları müziklerdir. Buna göre her iki şarkı türü de Batı müziği kaynaklıdır. Grafiğe göre Batı kültürünü yansıtan aktarma-öykünme şarkı oranı 1960'lı yıllardan itibaren azalmaya başlamıştır.

Grafik 14. Ders kitaplarındaki Türk sanat müziği oranı

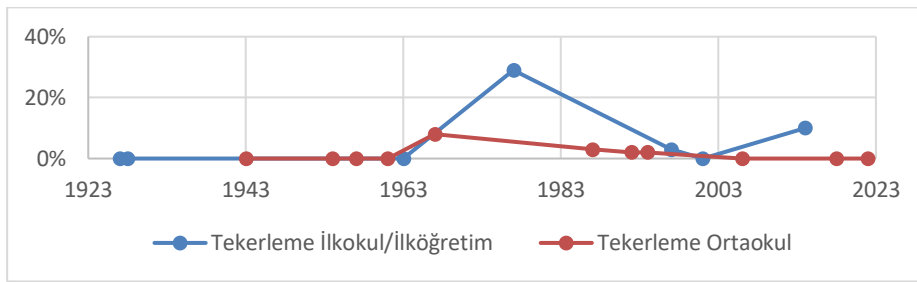

Grafik 15. Ders kitaplarındaki dini müzik oranı

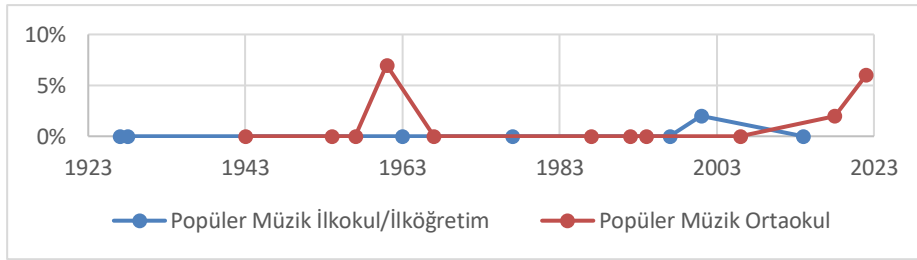
2000'li yıllarla birlikte Türk Sanat Müziğine, 2020'li yıllarla birlikte ise dini müziğe yer vermeye başlanmıştır. Türk Sanat Müziği türündeki eserlere 1997 yılından itibaren 1997, 2001, 2006, 2018 ve 2022 kitaplarında yer vermeye başlanmıştır. Ders kitaplarında çok az yer alan bu tür en yüksek orana 2022 yılına ait kitapta ulaşmıştır. Dini müziğe ise 2018 ve 2022 yılına ait kitaplarda yer verildiği, 2022 yılına ait kitapta 2018 yılına ait kitaptan daha yüksek oranda yer verildiği görülmüştür.

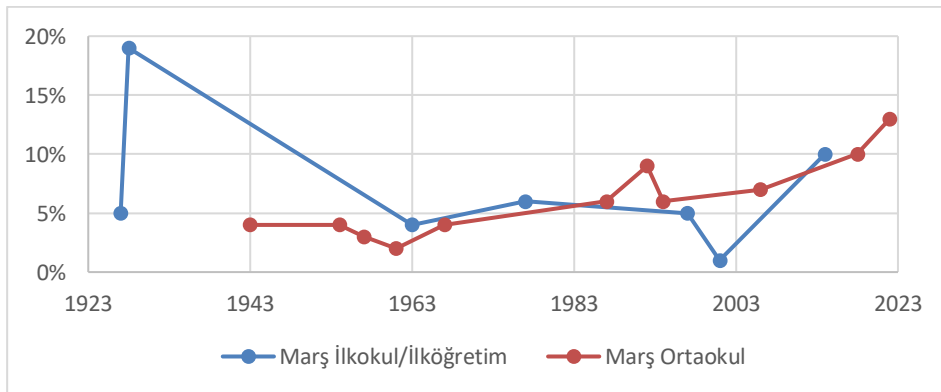
Ayrıca ders kitaplarında 1960'lı yıllardan itibaren tekerleme gibi şarkı türlerinin de kullanıldığı görülmüştür. Tekerleme türü 1967 yılından itibaren 1967, 1987, 1992, 1994 ortaokul kitaplarında, 1977, 1997, 2014 ilkökuller kitaplarında yer almıştır. Aynı zamanda 1960'lı yıllar ve 2000'li yıllardan itibaren güncel olarak yaygınlaşan popüler müziklerin de okul müziği dağarcığına girdiği görülmüştür. Ders kitaplarında 1961 yılına ait kitapta ve daha sonra 2001, 2018 ve 2022 yıllarına ait kitaplarda popüler müziğe yer verildiği, 2018 ve 2022 yıllarına ait kitaplardaki popüler müzik oranının 2001 yılına ait kitaptaki popüler müzik oranına göre arttığı görülmüştür.

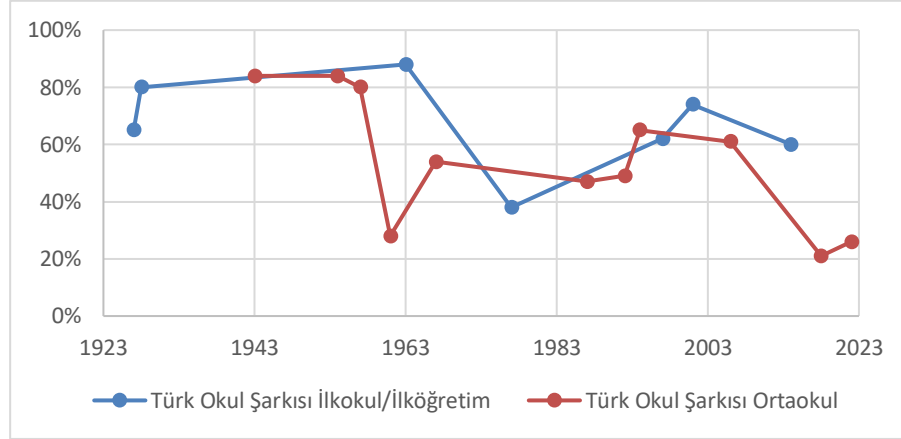
Grafik 16. Ders kitaplarındaki tekerleme-saymaca oranı

Grafik 17. Ders kitaplarındaki popüler müzik oranı

Grafik 18. Ders kitaplarındaki marş oranı

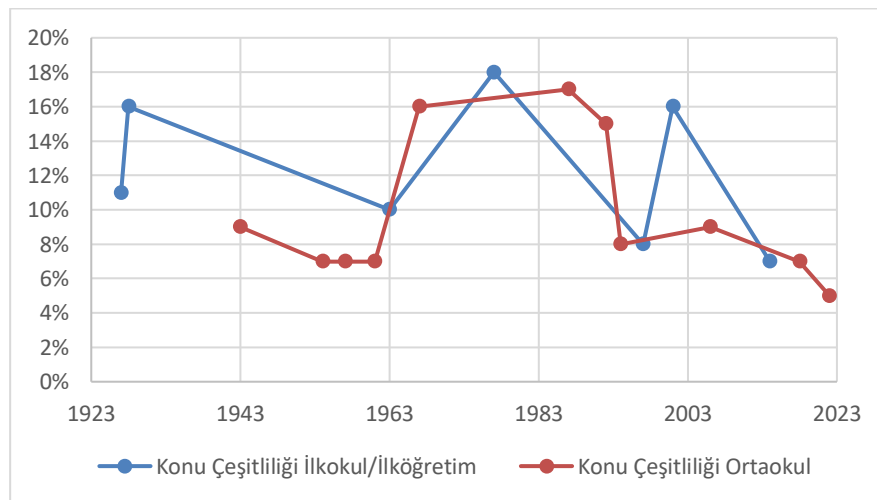

Grafik 19. Ders kitaplarındaki Türk okul şarkısı oranı

Yukarıdaki grafiklerde Erken Cumhuriyet Dönemi'nden itibaren ilköğretim-ortaokul ders kitaplarında Türk okul şarkısı ve marşların kullanım oranının arttığı görülmektedir. Grafiklerde görüldüğü üzere Türk okul şarkısı ve marş türü de, marş türündeki ilköğretim kademesinde 1928 yılından 1960 yılına kadar var olan azalma dışında, oransal olarak çok çarpıcı bir farklılık olmadan okul müziğinde kullanılmaya devam edilmiştir. Ancak 2000'li yıllar ile Türk okul şarkısının müzik ders kitaplarında azaldığı görülmektedir. Genel olarak bütün şarkı türlerinin oranına bakıldığında, 1923 yılından itibaren ders kitaplarında yer alan şarkı türlerinin arttığı görülmektedir.

Dördüncü alt probleme yönelik bulgular

Okul müzik eğitiminde ulusal kimlik inşası sürecinin şarkı konularına yansımaları nasıldır?

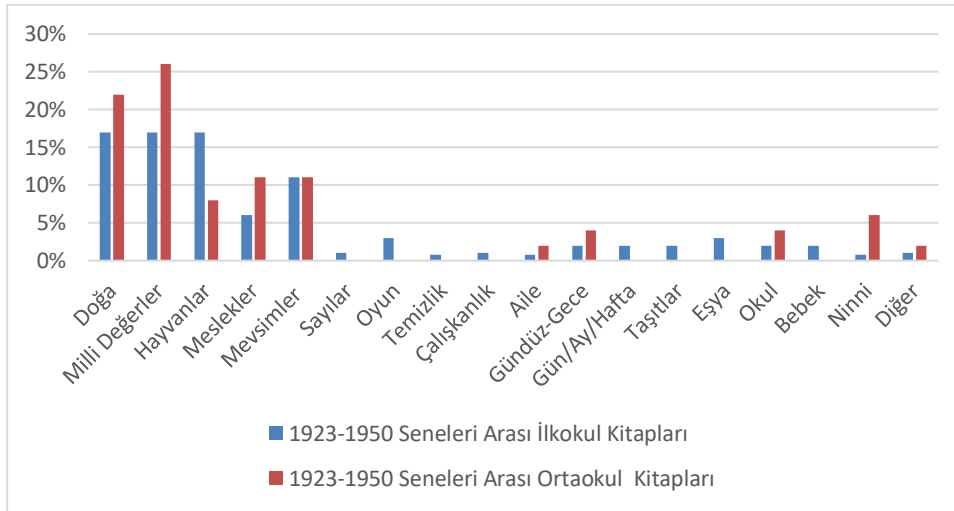

Grafik 20. Ders kitaplarındaki şarkıların konu çeşitliliği

Yukarıdaki grafikte Erken Cumhuriyet Dönemi'nden itibaren ilköğretim-ortaokul ders kitaplarındaki şarkıların konu çeşitliliği görülmektedir. Konu çeşitliliği en fazla 1970'li yıllarda olmuştur.

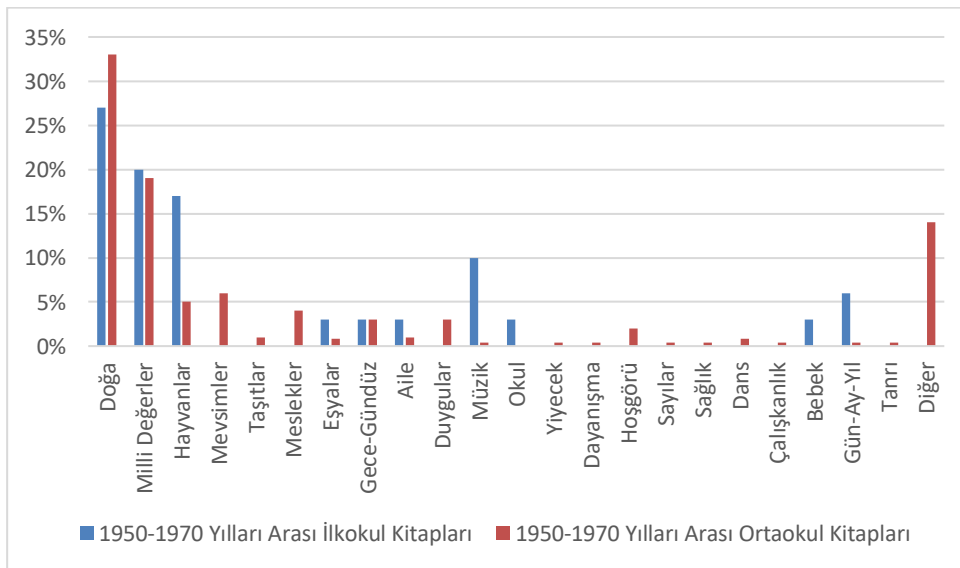

Özellikle 1990'lı yıllardan itibaren konu çeşitliliği oranının azaldığı görülmüştür. Böylece geçmişte günümüze şarkıların konu çeşitliliğinde 1923 yılından 2023 yılına dek kademeli bir gelişme görülmektedir. Aksine incelenen verilere bakıldığında 1927'deki kitaptaki şarkılardaki konu çeşitliliği 2022'deki kitaptaki konu çeşitliliğinden fazladır. Bu durumun Türk okul şarkısı türünün ders kitaplarında azalmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Grafik 21. 1923-1950 yılları arasındaki kitaplardaki şarkıların konu dağılımı

Yukarıdaki grafikte 1923-1950 yılları arasında oluşturulan ilkökul ve ortaokul kitaplarındaki şarkıların konuları ve oranları görülmektedir. İlkokulda toplamda on yedi, ortaokulda toplamda dokuz adet şarkı konusuna yer verilmiş, en fazla milli değerler ve doğa konulu şarkılar bulunmuştur. Bu dönemde türküler fazla olmadığı için diğer olarak sınıflanan şarkılar azdır.

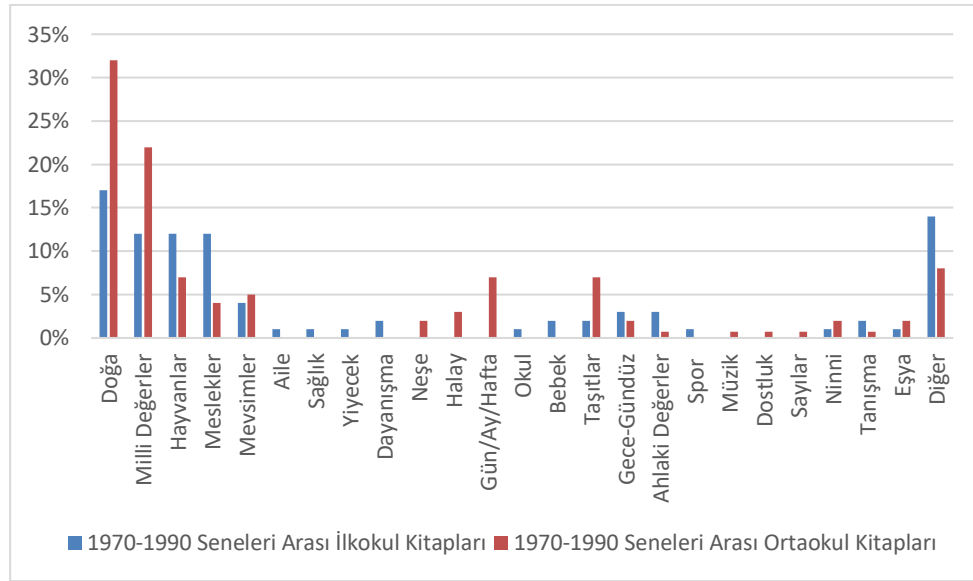

Grafik 22. 1950-1970 yılları arasındaki kitaplardaki şarkıların konu dağılımı

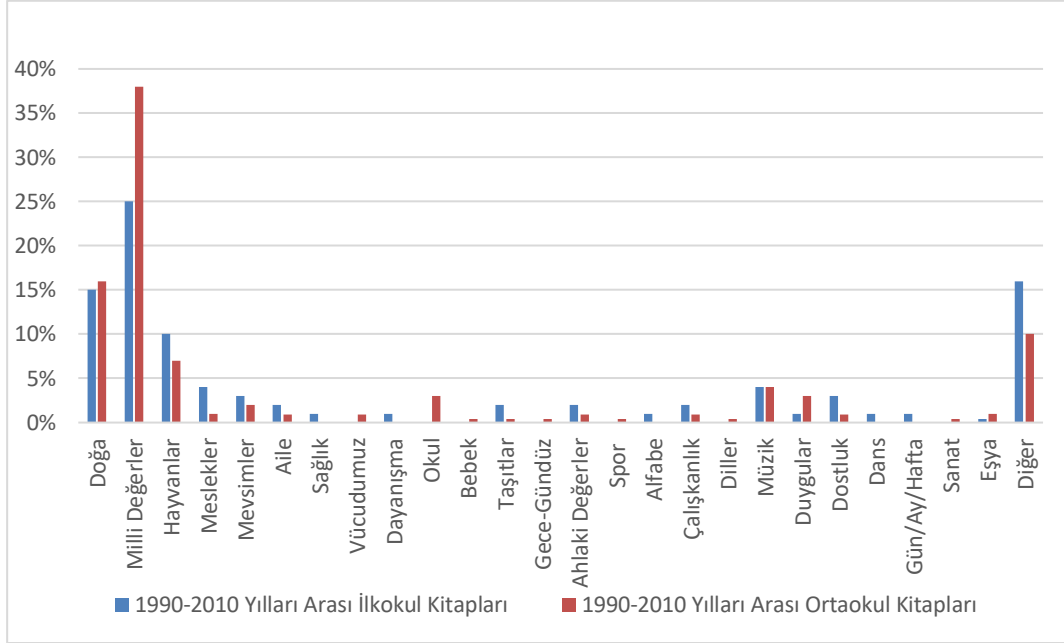
Yukarıdaki grafikte 1950-1970 yılları arasında incelenen kitaplardaki şarkıların konuları ve oranları görülmektedir. Ortaokulda yirmi, ilkokulda on adet şarkı konusuna yer verilmiştir. En fazla doğa ve milli değerler konularına yer verilmiştir. Diğer olarak sınıflandırılan konular bu zaman diliminde türküler bulunduğu için ağırlık kazanmıştır. Ayrıca şarkı konuları önceki yıllara göre artmıştır.

Sayfa | 2831

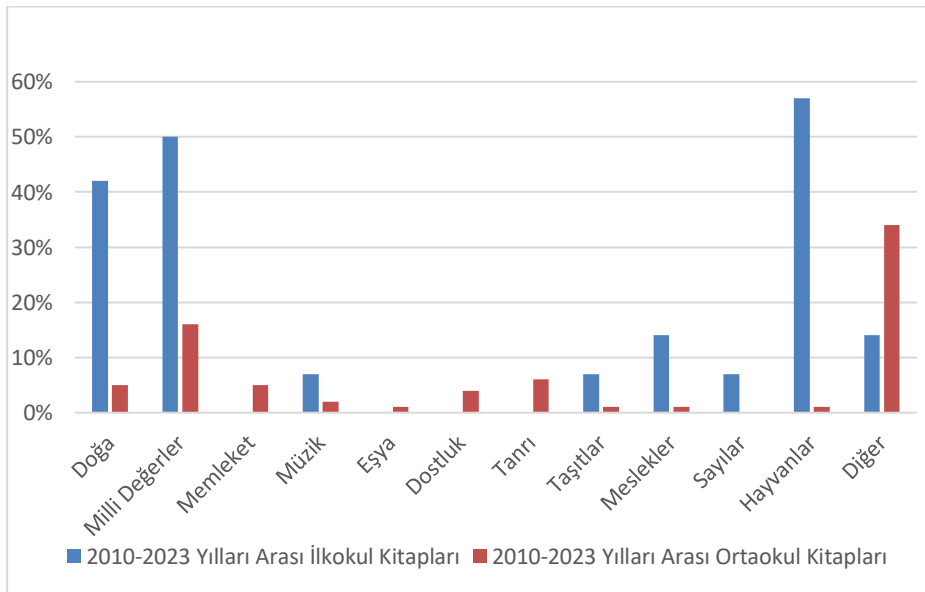
Grafik 23. 1970-1990 yılları arasındaki kitaplardaki şarkıların konu dağılımı

Yukarıdaki grafikte 1970-1990 yılları arasında incelenen kitaplardaki şarkıların konuları ve oranları görülmektedir. İlkokulda on dokuz, ortaokulda on sekiz şarkı konusuna yer verilmiştir. En fazla doğa ve milli değerler konulu şarkıların olduğu görülmüştür. Diğer olarak sınıflanan şarkılar bu tarihsel dönem aralığında türküler de oldukça yer edindiği için fazladır. Ayrıca şarkı konuları önceki yıllara göre artmıştır.

Grafik 24. 1990-2010 yılları arasındaki kitaplardaki şarkıların konu dağılımı

Yukarıdaki grafikte 1990-2010 yılları arasında incelenen kitaplardaki şarkıların konuları ve oranları görülmektedir. İlkokulda on sekiz, ortaokulda yirmi adet şarkı konusuna yer verilmiştir. En fazla doğa ve milli değerler konulu şarkılara yer verilmiştir. Diğer olarak sınıflanan şarkılar bu tarihsel dönem aralığında türküler de oldukça yer edindiği için fazladır. Bu dönemde ortaokul kademesinde milli değerler konulu şarkılar çarpıcı oranda artmıştır ve Erken Cumhuriyet Dönemi'nden bile daha yüksek orana ulaşmıştır.

Grafik 25. 2010-2023 yılları arasındaki kitaplardaki şarkıların konu dağılımı

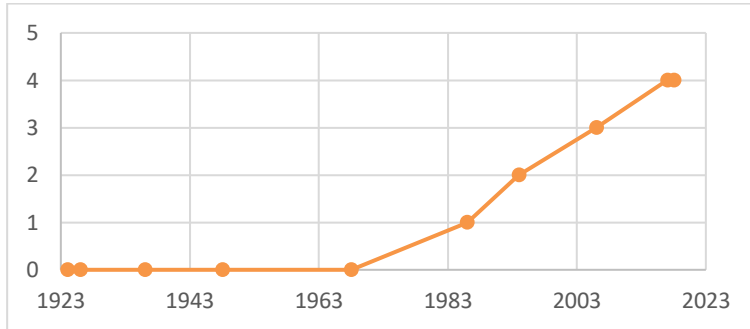

Yukarıdaki grafikte 2010-2023 yılları arasında incelenen kitaplardaki şarkıların konuları ve oranları görülmektedir. İlkokulda yedi, ortaokulda on adet şarkı konusuna yer verilmiştir. En fazla hayvanlar konulu şarkılar yer almıştır. Diğer olarak sınıflanan şarkılar bu tarihsel dönem aralığında türküler de oldukça yer edindiği için fazladır. Bu dönemde şarkı konularında belirgin bir azalma görülmektedir. 1990-2010 yılları arasındaki verilerde 26 şarkı konusu bulunurken 2010-2023 yılları arasındaki verilerde sadece 11 şarkı konusu bulunmaktadır. Bu verilerin dışında, kitaplardaki şarkıların konu çeşitliliğinde geçmişten günümüze büyük bir değişim ve gelişim görülmemiştir.

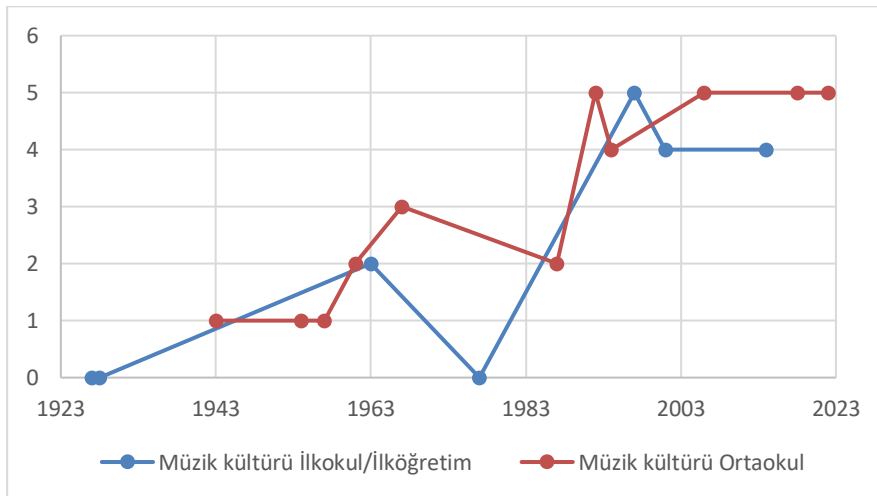
Beşinci alt probleme yönelik bulgular

Okul müzik eğitiminde ulusal kimlik inşası sürecinin müziği kültürü uygulamalarına yansımaları nasıldır?

Müzik kültürü başlığını içeren grafiklerde müzik ders kitapları ve öğretim programlarında genel olarak dünyamız ve ülkemize ait müzik kültürü, Klasik müzik ve Türk müzik tarihine ilişkin bilgiler ve Atatürk ve müzik başlığı altındaki bilgiler bulunmaktadır. Türk müzik kültürüne ilişkin bilgiler başlığını içeren grafikte ise yalnızca Türk müzik kültürüne ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

Grafik 26. Öğretim programlarında müzik kültürüne ilişkin ifadeler

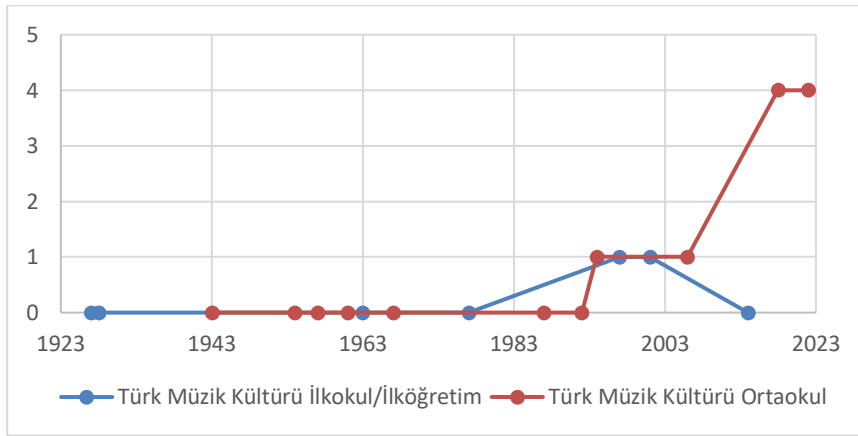

Grafik 27. Ders kitaplarındaki müzik kültürüne ilişkin etkinlikler

Yukarıdaki grafiklerden anlaşıldığı üzere öğretim programlarında müzik kültürü ile ilgili etkinliklerle ilgili ifadeler 1986 yılından itibaren yer vermeye başlanmış ve bu ifadeler giderek artmıştır. Ders kitaplarında ise 1943 yılından itibaren müzik kültürü etkinliklerine yer vermeye başlanmış, 1990'lı yıllardan sonra ise bu tür çalışmalar artmıştır. İncelenen ders kitaplarında 1990'lı yıllar öncesinde genellikle Klasik Batı Müziği bestecileri, Klasik Batı Müziği dönemleri gibi bilgilere yer verildiği görülürken 1990'lı yıllarıyla birlikte bahsedilen bilgilerle birlikte "Atatürk ve Müzik" başlığı altındaki bilgilere sürekli yer verildiği görülmüştür.

Sayfa | 2834

Grafik 28. Ders kitaplarındaki Türk müzik kültürüne ilişkin bilgiler

Ders kitaplarındaki Türk müzik kültürüne ilişkin bilgiler incelendiğinde 1990'lı yıllarda bu bilgilere yer vermeye başlandığı, özellikle son dönemlerde 2018 yılına ait incelenen kitaptan itibaren bu bilgilerin yüksek oranda arttığı görülmüştür.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Tartışma ve sonuç

Ülkemizde Erken Cumhuriyet Dönemi'nden itibaren teknolojik, toplumsal, siyasal vs. alanlarda pek çok önemli değişiklik yaşanmıştır ve bu değişiklikler okul müzik eğitiminde hedeflenen ulusal kimlik inşasındaki nitelikleri değiştirmiştir. Bu farklılıkların yaşanmasında öncelikle 1946 yılında başlayan çok partili dönemin, 1950 yılında ülke yönetiminde Demokrat Parti'nin iktidar olmasının ve 1980 yılıyla birlikte askeri darbenin okul müzik eğitimine ve bu doğrultuda ulusal kimlik inşasına etkisi olmuştur.

İncelenen bulgulara göre Erken Cumhuriyet Dönemi'nde 1940'lı yıllara kadar ilköğretim-ortaokul öğretim programlarında ve ders kitaplarında Türk müziğine ilişkin türkü veya Türk Sanat Müziği gibi terimlere rastlanmamıştır. Ayrıca bu dönemde şarkıların ezgisel yapısının hepsi tonaldır, çok sesli şarkılar yer almaktadır ve şarkı konularının büyük çoğunluğu milli değerler konulu şarkılardır. Buna göre Erken Cumhuriyet Dönemi'nde modern/Batılı bir Türk kimliği inşası amaçlanmıştır. Aynı zamanda bu paralelde Cumhuriyet dinamiklerine uygun bir ulusal kimlik inşa etmek için Osmanlı kültüründen kalan ve ötekileştirilen Türk Sanat Müziği'ne yer verilmemiştir. Bu dönemde türküler her ne kadar yeni

Cumhuriyet ulusunun müzik mirasını tanımlamak amacıyla ortaya çıkarılmış olsa da yetişen yeni neslin Batı müziği zevki edinmesi hedeflenmiş ve örgün eğitimde tercih edilmemiştir.

Yalnız 1940-1980 yılları arasında Erken Cumhuriyet Dönemi ideolojisinde kırılmalar yaşanmış ve yavaş yavaş Türk müziği öğeleri okul müzik eğitiminde yer almaya başlamıştır. İlk olarak 1943 yılına ait incelenen kitapta az miktarda modal-makamsal yapılı ezgiler ve türküler görülmüştür. Daha sonra 1948 yılına ait öğretim programında okul müzik eğitiminde türkülerin kullanılabilceği belirtilmiştir. Öğretim programlarında türküler, ders kitaplarındaki modal-makamsal yapılı ezgi ve türküler oranları gittikçe artmıştır. Bu dönemde Erken Cumhuriyet Dönemi'nde tasarlanan "muasır medeniyetler seviyesine ulaşma" söylemi gittikçe önemini yitirmeye başlamıştır ve inşa edilen ulusal kimliğin nitelikleri de bu doğrultuda değişmeye başlamıştır. Bu zaman diliminde Demokrat Parti hükümetine karşı 1960 yılı darbesi olmasına rağmen okul müzik eğitimindeki temel ideolojideki kırılma varlığını sürdürmüştür.

Bu süreçte şarkı konularında ise milli değerler konulu şarkılar Erken Cumhuriyet Dönemi'ndeki oranına ulaşamamış, en fazla kullanılan şarkı konusu doğa konusu olmuş, milli değerler en fazla kullanılan ikinci şarkı konusu olarak kalmıştır. Bunun sebebinin uluslaşma sürecinin başarılı bir şekilde gerçekleşmesi, böylece farklı şarkı konularına yönelimin olması ve şarkı konularının çeşitlenmesinin olabildiği düşünülmektedir.

1980-2000 yılları arasında okul müzik eğitiminde geleneksel-ulusal öğeler çarpıcı bir şekilde artmış ve aynı doğrultuda modern/Batılı öğeler de belirgin bir şekilde azalmıştır. Bu dönemde okul şarkılarındaki çok seslilik oranı belirgin bir şekilde azalmış, tonal yapılı şarkılar azalmış, modal-makamsal yapılı şarkılar artmış, Türk müziği ölçü yapısının kullanımı artmış, aktarma-öykünme yapılı şarkılar azalmıştır. Ayrıca Erken Cumhuriyet Dönemi'nde ötekileştirilen Türk Sanat Müziği ders kitaplarına eklenmiş ve ders kitaplarına tonalite-makamsallık ile ilgili bilgiler ve Türk müzik kültürü, Atatürk ve Müzik ile ilgili bilgiler eklenmiştir.

Ertekin (2018) İlköğretim ve Ortaokul Müzik Ders Kitaplarındaki Şarkı Sayıları İlkokul/İlköğretim Şarkı Sayıları Ortaokul Şarkıların Müzikal Öğeler Bakımından İncelenmesi adlı çalışmada da benzer bulgulara ulaşılmıştır. Araştırmada 1996-2016 yılları arasında oluşturulan ilköğretim-ortaokul müzik ders kitaplarındaki şarkıları incelemiş ve ton bazlı olan şarkıların gittikçe azaldığı, hicaz makamındaki şarkıların arttığı, aksak ölçülü okul şarkılarında artış olduğu tespit etmiştir. Bu durumda Erken Cumhuriyet Dönemi ideolojik yapısı doğrultusunda üzerinde durulan kavramlar gittikçe önemini yitirmiştir. Bu dönemde yapılan yenilikler ulusal kimliğin geleneksel-ulusal değerlere ilişkin yatkınlık oluşturmaya yönelik yapılandırıldığını göstermektedir. Ayrıca bu dönemde milli değerler konulu şarkıların ve marşların oranı artmıştır. Bunun sebebinin PKK'nın 1990'lar ile birlikte artan faaliyeti ve ülkemizde bu doğrultuda güçlenen Türk milliyetçiliği fikrinin olduğu düşünülmektedir (bkz. Karakaş, 2006).

2000'li yıllardan itibaren ise okul müzik eğitimindeki geleneksel-ulusal unsurlar daha da çarpıcı bir şekilde öne çıkmıştır. Bu dönemde çok seslilik oranı neredeyse yok denecek kadar azalmıştır. Ders kitaplarında türküler-Türk Sanat müziği ve Türk müziği kültürü çalışmaları oranında belirgin bir artış olmuş, Türk okul şarkısı türü azalmış, marş oranı artmış, aktarma-öykünme şarkısı türü azalmış ve dini

müzikler de ders kitaplarına eklenmiştir. Bu doğrultuda tonal yapılı şarkı oranı azalmış, modal-makamsal yapılı şarkı oranı artmıştır. Şarkı konularında ise milli değerler konulu şarkı oranı artmıştır.

Çiftçi & Köksal (2020) Ortaokul Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkılarının İncelenmesi adlı çalışmasında 2013 ve 2018 yılı ortaokul müzik ders kitaplarındaki şarkı repertuarında 2006 yılındaki repertuvara kıyasla makamsal eserlerin arttığını ve 2018 yılı müzik ders kitabındaki şarkı dağarında karma ritimlerin kullanıldığını ve dini müziklerin kullanıldığını belirtmiştir. Köse & Yüksel (2019) Ortaokul Müzik Ders Kitaplarının Somut Olmayan Kültürel Miras Öğeleri Bakımından İncelenmesi adlı çalışmasında türkülerin çok sık kullanıldığı belirtilmiştir. Buna göre bu dönemde okullarda inşa edilen ulusal kimlik tasarısında geleneksel-ulusal unsurlara verilen değer artmıştır. Bu süreçte Erken Cumhuriyet Dönemi'nden sonra "muasır medeniyetler seviyesine ulaşma" söylemi ders kitaplarında ve öğretim programlarında önceki dönemden daha fazla önemini yitirmiştir. Okul müzik eğitiminde öğrencilerin ülkemizin geleneksel müziklerine aşina olması ve bu doğrultuda geleneksel-ulusal değerlerine önem veren bireyler olarak yetiştirilmesi amaçlanmıştır.

Öneriler

- Okul müzik eğitiminde tekerleme ve Türk okul şarkısı türlerinin ders kitaplarındaki oranı artırılabilir. Özellikle son yıllarda incelenen ders kitaplarında bu türlere çok az oranda yer verildiği görülmüştür. Tekerlemeler müzikal gelişimin yanında bellek ve dil gelişiminde önemlidir ve özellikle ilkökul kademesinde basit ritmik ve ezgisel yapıları içeren türler oldukları için rahatça kullanılabilirler. Ayrıca çocukların bu türü öğrenmeleri, daha zor müzikal yapıtları öğrenmeleri için faydalı olacağı düşünülmektedir. Türk okul şarkısı ise geçmişten günümüze okul müzik eğitiminde devamlı kullanılan ve okul müzik eğitiminin temel dinamiklerinden olan bir türdür. Bu türdeki şarkılarda müzikal gelişim ile ilgili kazanımların yanı sıra belirli değerlerin (temiz olma vb.) kazandırılması da amaçlanmaktadır. Bu açıdan bireylerin hem bireysel hem de toplumsal anlamda gelişimini destekleyen önemli bir tür olduğu için müzik ders kitaplarında bu türün oranı artırılabilir.
- Okul müzik eğitiminde kullanılan popüler müzik dağarı genişletilebilir. Popüler müzikler ülkemizde en fazla tüketilen müzik türü olduğu için belirlenen müzikal hedeflere ulaşmada bir araç olarak düşünülebilir. Çünkü bireylerin var olan yatkınlıkları veya hazır bulunuşluklarından yola çıkılarak yapılan öğrenmeler daha etkili olabilmektedir. Bu durumda popüler müzikler okul müzik eğitimi dağarında nihai olarak öğretilmesi amaçlanan müzikal türler olup bu repertuarı oluşturan "temel türler" olarak değil, yalnızca öğretilmesi hedeflenen gelişkin müzikal türlere ulaşmada bir aracı olarak kullanılabilir.
- Okul müzik eğitiminde çok sesli şarkıların oranı artırılabilir. Çok sesli şarkılar Batı kültürünü yansıtan ve müzikal olarak gelişkin kodları içeren müzik türüdür. Öğrencilerin yaşadığımız küresel dünyada küresel kimlik gelişimlerini desteklemek ve müzikal olarak farklı ve gelişkin bir müzik türünü öğrenmelerini sağlamak için okul müzik eğitiminde bu tür müzikler çoğaltılabilir.

Kaynakça

- Arseven, V. (1961). *Ortaokullarda müzik eğitimi*. Meb Yayınevleri.
- Atrek, F. H. (1943). *Orta okul müzik kitabı*.
- Aydın, S. ve Aydın, Ş. (1994). *İlköğretim müzik 5*. Küre Yayıncılık.
- Aydıntan, Z., ve Egüz, S. (1967). *Şarkılarla müzik eğitimi ortaokul 1-2-3*. Helvacioğlu Yayınevi.
- Aydıntan, Z. ve Egüz, S. (1977). *İlkokulda müzik eğitimi*. Eko Matbaası.
- Aydıntan, Z. ve Egüz, S. (1987). *Türkü ve şarkılarla yeni müzik eğitimi-ortaokul 1-2-3*. Kurtuluş Yayınları.
- Aydoğan, S. (1992). *Hayat kaynağımız müzik ortaokul 1-2-3*. Arkadaş Yayınevi.
- Aydoğan, S. (2001). *İlköğretim müzik 4*. Elit Yayıncılık.
- Balkılıç, Ö. (2009). *Cumhuriyet, halk ve müzik-Türkiye'de müzik reformu 1922-1952*. Tan Yayıncılık.
- Baştürk, Z., Candan Pınar, Gönül, M. A., Öztürk, Ö. M. ve Tezcan, H. (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu müzik 7*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Bilgin, N. (2016). *Kimlik inşası*. İzmir: İzmir Büyükşehir Belediyesi Kent Kitaplığı.
- Canselen, F. (1954). *Orta 1 müzik*. Hüsnütabiat Matbaası.
- Canselen, F. (1957). *Orta 2 müzik*. Nurgök Matbaası.
- Erdoğan, D. İ., Demircioğlu, İ. H. ve Şimşek, S. S. (2021). *Demokrat parti*. İstanbul: Yeditepe Yayınevi.
- Erözden, O. (1997). *Ulus-devlet*. Dost Kitabevi.
- Ertekin, B. (2018). *İlköğretim ve ortaokul müzik ders kitaplarındaki şarkıların müzikal öğeler bakımından incelenmesi (1996-2016)*. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi.
- İnce, F. ve Sümbüllü, M. (2022). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu müzik 7*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- İpekçiler, B. (2020). *Necati bey'in osmanlı türkçesi "notalı yeni çocuk şarkıları: ilk mektep 1 ilâ 5 sınıf" kitabının günümüz türkçesine aktarılması ve analizi*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi.
- Kaplan, Z. (2024). *Türk modernleşmesi sürecinde müzik eğitimi politikaları ve okul müzik eğitimine yansımaları (1923-2023)*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Karakaş, M. (2006). Türkçülük ve türk milliyetçiliği. *Doğu Batı Dergisi*, 38, 57-76.
- Karkın, K., Yurtoğlu, Ö., & Akkuş, Ü. (2006). *İlköğretim müzik 7*. Doku Yayıncılık.
- Köksal, S. ve Çiftçi, E. (2020). Ortaokul müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının incelenmesi. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 39(2), 22-44.
- Köse, P. Ö. ve Yüksel, A. L. (2019). 5. 6. 7. ve 8. Sınıf müzik ders kitaplarının somut olmayan kültürel miras öğeleri bakımından incelenmesi. *Art-e Sanat Dergisi*, 12, 125-149.
- Leca, J. (1998). *Neden söz ediyoruz? Uluslar ve Milliyetçilikler*. (Çev. S. İdemen.) Haz. Jean Leca. Metis Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (1948). *İlkokul Programı*.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (1968). *İlkokul Programı*.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2017). *İlkokul ve Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programı*.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2018). *İlkokul ve Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programı*.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2006). *İlköğretim (1-8. sınıflar) Müzik Dersi Öğretim Programı*.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (1994). *İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı*.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (1986). *Orta Okul ve Lise Müzik Dersi Öğretim Programı*.
- Öktem, M. H. (1963). *İlkokullarda müzik*. Remzi Kitabevi.
- Sazak, N., Akgül Barış, D., Öztosun Çaydere, Ö. ve Sevinç, S. (2014). *İlkokul müzik öğretim programları (1913-2005)*. Öncü Kitap.
- Sun, M. (1997). *Şarkılarla türkülerle temel müzik eğitimi-ilköğretim okulları için müzik kitabı*. Yurt Renkleri Yayınevi.
- Şaylan, G. (1983). Milliyetçilik ideolojisi ve türk milliyetçiliği. m. belge içinde, *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi* (s. 1948-1949). İletişim Yayınları.
- Uzun, T. (2017). Ulus, milliyetçilik ve kimlik üzerine bir değerlendirme. *Doğu Batı Dergisi*, 23(6), 131-154.